

DERS TANIMLAMA FORMU

Dersin Kodu ve Adı	MEM 214 Metalürji Termodinamiği II (AKTS)
Dersin Yarıyılı	IV
Dersin Katalog Tanımı (İçeriği)	Kimyasal tepkilerde denge kavramı. Egzotermik ve endotermik tepkimelerde denge sabiti analizi. Maxwell-Boltzman olasılık fonksiyonu-aktivasyon enerjisi yaklaşımı ve tepkime hızlarının irdelenmesi. Ortam sıcaklığının denge sabiti üzerine etkisi. Tepkime yönünün tespitini içeren problemler. Denge şartının irdelendiği problemler-Doğrudan çözüm yöntemi ve problemler. Gibbs-Helmoltz denklemleri-Standard entalpi ve Standard serbest enerji geçiş ilişkisi-problemler. Van't Hoff denklemleri- denge sabitinin sıcaklığa bağımlılığı. Tepkime entalpisinin sıcaklığa bağlı ve bağlı olmaması durumları için tepkime sabitinin sıcaklıkla değişim bağıntıları. Clausius-Clapeyron denklemi dış basıncın faz dönüşüm sıcaklığına etkisi. Çözeltiler termodinamiğine giriş: Kısmi molar miktarlar kavramı. Mekanik karışım serbest enerjisi. Karıştırma entropisi-Termodinamik olarak saf olamama ilkesi ve ilgili bağıntılar ve çıkarımlar. İdeal çözeltiler-Raoult yasası. İdeal olmayan çözeltiler- Henry yasası-seyreltili çözeltileri. karışımlarda aktivite ve aktivite katsayısı. Aktivite katsayısının sıcaklıkla değişimi bağıntısı. Excess (fazlalık) fonksiyonu-idealden sapma miktarı. Titreşim entropisi. Pozisyon entropisi. Düzgün/sürekli karışımlar. Düzgünlük bağıntısı ve bu karışımlar için aktivite katsayısı sıcaklık ilişkisi. Yarı-kimyasal modelleme. Gibbs-Duhem denklemi. Molar miktarlardan kısmi molar miktarların elde edilmesi. Gibbs-Duhem denkleminin çeşitli uygulamaları. İkili çözeltilerde bilinmeyen kısmi molar miktar ve bilinmeyen aktivitenin entegrasyon ve grafik metodlarla çözümlenmesi-trapez kuralı. Analitik çözüm yöntemi. Serbest enerji sıcaklık ilişkileri. Tekli ve çoklu faz sistemlerde serbest enerjinin sıcaklıkla değişim grafikleri. Teğet metodu. Ortak teğet yöntemi. Ellingham kavramı.
Temel Ders Kitabı	Çeşitli kaynaklardan derlenen ders notları.
Yardımcı Ders Kitapları	1-Metalürji ve Malzeme Mühendisleri için Termodinamik Süheyla Aydın 2-Introduction to Metallurgical Thermodynamics R. Gaskell 3- Kimyasal Termodinamik Namık K. Tunalı, Baylan R. Türkmen 4-Mühendislik Termodinamiği, M. Gürü, H. Yalçın
Dersin Kredisi (AKTS)	3
Dersin Önkoşulları (Ders devam zorunlulukları, bu maddede belirtilmelidir.)	Metalürji Termodinamiği I
Dersin Türü	Zorunlu
Dersin Öğretim Dili	Türkçe
Dersin Amacı ve Hedefi	Metalürji ve Malzeme Mühendisliği alanında karşılaşılan çeşitli olaylar, kimyasal tepkimeler ve malzeme yapılandırmasında önemli rolü olan çözeltiler ve alaşımlar hakkında termodinamik kurallar çerçevesinde problem çözümleriyle pekiştirerek tamamlayıcı bilgiler vermektir.
Dersin Öğrenim Çıktıları	Metalürjik sistemlerde-kimyasal tepkimelerde termodinamik yasalar doğrultusunda çeşitli problem çözümleriyle aktarılan konuların kavranması amaçlanmaktadır.
Dersin Veriliş Biçimi	Yüz Yüze.

Dersin Haftalık Dağılımı**1. Hafta:**

Kimyasal tepkilerde denge kavramı. Kimyasal tepkime denge sabiti ile standard serbest enerjisi arasındaki bağıntı. Egzotermik ve endotermik tepkimelerde denge sabiti analizi.

2. Hafta: Maxwell-boltzman olasılık fonksiyonu ve tepkime hızlarının irdelenmesi.

3. Hafta:

Ortam sıcaklığının denge sabiti üzerine etkisi. Tepkime yönünü içeren problemler.

4. Hafta:

Denge şartının irdelendiği problemler-Doğrudan çözüm yöntemi ve problemler.

5. Hafta

Gibbs-Helmoltz denklemleri-Standard entalpi ve Standard serbest enerji geçiş ilişkisi-problemler.

6. Hafta

Van't Hoff denklemleri-denge sabitinin sıcaklığa bağımlılığı. Tepkime entalpisinin sıcaklığa bağlı ve bağlı olmaması durumları için tepkime sabitinin sıcaklıkla değişim bağıntıları.

7. Hafta

Ara sınav.

Dersin Haftalık Dağılımı**8. Hafta**

Clausius-Clapeyron denklemi dış basıncın faz dönüşüm sıcaklığına etkisi.

9. Hafta

Çözeltiler termodinamiğine giriş: Kısmi molar miktarlar kavramı. İkili eriyik sistemleri

10. Hafta

Mekanik karışım serbest enerjisi. Karıştırma entropisi-Termodinamik olarak saf olamama ilkesi ve ilgili bağıntılar ve çıkarımlar.

11. Hafta

İdeal çözeltiler-Raoult yasası. Henry yasası-seyreltiler. İdeal olmayan çözeltiler-karışımlarda aktivite ve aktivite katsayısı. Aktivite katsayısının sıcaklıkla değişimi ve ilgili bağıntısı

12. Hafta

Excess (fazlalık) fonksiyonu-idealden sapma miktarı. Titreşim entropisi. Pozisyon entropisi. Düzgün/süreklili karışımlar. Düzgünlük bağıntısı. Düzgün karışımlar için aktivite katsayısının sıcaklıkla değişimi.

13. Hafta

Yarı-kimyasal modelleme. Gibbs-Duhem denklemi. Molar miktarlardan kısmi molar miktarların elde edilmesi. Gibbs-Duhem denkleminin çeşitli uygulamaları.

14. Hafta

İkili çözeltilerde bilinmeyen kısmi molar miktarın ve bilinmeyen aktivitenin entegrasyon ve grafik metodlarla çözümlenmesi-trapez kuralı. Analitik çözüm yöntemi. Tekli ve çoklu faz sistemlerde serbest enerjinin sıcaklıkla değişim grafikleri. Teğet metodu. Ortak teğet yöntemi. Ellingam kavramı.

Öğretim Faaliyetleri <i>(Burada belirtilen faaliyetler için harcanan zaman krediyi belirleyecektir. Dikkatli doldurulması gerekmektedir.)</i>	Haftalık teorik ders saati Okuma Faaliyetleri İnternette tarama, kütüphane çalışması Ara sınav ve ara sınav hazırlık Final sınavı ve final sınavına hazırlık		
Değerlendirme Ölçütleri		Sayısı	Toplam Katkısı (%)
	Ara sınav	1	40
	Ödev		
	Uygulama		
	Projeler		
	Pratik		
	Kısa Sınav		
	Dönem içi Çalışmaların Yıl İçi Başarıya Oranı (%)		
	Finalin Başarıya Oranı (%)		60

Dersin İş Yüğü	Etkinlik	Toplam Hafta Sayısı	Süre (Haftalık Saat)	Dönem Sonu Toplam İş Yüğü
	Haftalık teorik ders saati	14	3	42
	Haftalık uygulamalı ders saati	14	0	0
	Okuma Faaliyetleri	14	1	14
	İnternette tarama, kütüphane çalışması	14	1	14
	Materyal tasarlama, uygulama	14	0	0
	Rapor hazırlama	14	0	0
	Sunu hazırlama	14	0	0
	Sunum	14	0	0
	Ara sınav ve ara sınava hazırlık	14	0.5	7
	Final sınavı ve final sınavına hazırlık	14	0.5	7
	Diğer			
	Toplam iş yüğü			84
	Toplam iş yüğü/ 25			3,36
Dersin AKTS Kredisi			3	

Ders Çıktıları ile Program Çıktıları Arasındaki Katkı Düzeyi	No	Program Çıktıları	1	2	3	4	5
	1	Matematik, fen bilimleri ve ilgili mühendislik disiplinine özgü konularda yeterli bilgi birikimi; bu alanlardaki kuramsal ve uygulamalı bilgileri, karmaşık mühendislik problemlerinde kullanabilme becerisi.	X				
	2	Karmaşık mühendislik problemlerini saptama, tanımlama, formüle etme ve çözme becerisi; bu amaçla uygun analiz ve modelleme yöntemlerini seçme ve uygulama becerisi.	X				
	3	Karmaşık bir sistemi, süreci, cihazı veya ürünü gerçekçi kısıtlar ve koşullar altında, belirli gereksinimleri karşılayacak şekilde tasarlama becerisi; bu amaçla modern tasarım yöntemlerini uygulama becerisi.					
	4	Mühendislik uygulamalarında karşılaşılan karmaşık problemlerin analizi ve çözümü için gerekli olan modern teknik ve araçları geliştirme, seçme ve kullanma becerisi; bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma becerisi.	X				

	5	Mühendislik problemlerinin veya disipline özgü araştırma konularının incelenmesi için deney tasarlama, deney yapma, veri toplama, sonuçları analiz etme ve yorumlama becerisi.							
	6	Disiplin içi takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi	X						
	7	Disiplinler arası takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi							
	8	Türkçe sözlü ve yazılı etkin iletişim kurma becerisi; en az bir yabancı dil bilgisi.							
	9	Etkin rapor yazma ve yazılı raporları anlama, tasarım ve üretim raporları hazırlayabilme, etkin sunum yapabilme, açık ve anlaşılır talimat verme ve alma becerisi.							
	10	Yaşam boyu öğrenmenin gerekliliği bilinci; bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri izleme ve kendini sürekli yenileme becerisi.							
	11	Etik ilkelerine uygun davranma, mesleki ve etik sorumluluk bilinci; mühendislik uygulamalarında kullanılan standartlar hakkında bilgi.							
	12	Proje yönetimi, risk yönetimi ve değişiklik yönetimi gibi, iş hayatındaki uygulamalar hakkında bilgi;							
	13	Girişimcilik, yenilikçilik hakkında farkındalık; sürdürülebilir kalkınma hakkında bilgi.							
	14	Mühendislik uygulamalarının evrensel ve toplumsal boyutlarda sağlık, çevre ve güvenlik üzerindeki etkileri ve çağın mühendislik alanına yansıyan sorunları hakkında bilgi							
	15	Mühendislik çözümlerinin hukuksal sonuçları konusunda farkındalık bilinci							
Dersi Verecek Öğretim Eleman(lar)ı ve İletişim Bilgileri		Prof. Dr. A. Tamer ÖZDEMİR, e-posta: tozdemir@gazi.edu.tr							

Course Description Form	
Course Code and Name	MEM 214 Metallurgical thermodynamics II
Course Semester	IV
Catalog Content	Equilibrium constant for chemical reactions. Effect of endothermic and exothermic reaction type on equilibrium constant. Maxwell-Boltmann probability function. Abridge between activation energy and analysis of reaction rates. Effect of surrounding temperature on equilibrium constant. Problems to determine the direction of a reaction-condition of equilibrium. Method of direct solution. Gibbs-Helmoltz equations-relation between entalpy and free energy for a chemical reaction- related problems. Vant Hofft Equations-temperature dependence of equilibrium constant. Derivations for temperature dependence and independence of the entalpy of a reaction. Clausius-Claypeyron equation-effect of pressure on phase transformation temperature. Introduction to solution thermodynamics: Partial molar quantities. Gibbs free energy of mechanical mixing. Entropy of mixing. Mathematical derivations to prove out the rule of impuritiness. Ideal solutions-Raoult's Law. Deviation from ideality. Non-ideal solutions. Dilute solutions-Henry's Law. Activity and activity coefficient. Variation of activity coefficient with temperature. Excess functions. Vibrational entropy. Configurational entropy. Regular solutions. Criteria for regularity. Maxwell equations. Gibbs-Duhem equations. Partial molar quantities from molar quantities. Several applications of Gibbs-Duhem equations. Binary solutions. Derivation of partial molar quantities and activity or activity coefficients by means of integral method-Trapezoidal method. Concept of Ellingham.
Textbook	Lecture notes compiled from several sources.
Supplementary Textbooks	1-Metalürji ve Malzeme Mühendisleri için Termodinamik Süheyla Aydın 2-Introduction to Metallurgical Thermodynamics R. Gaskell 3- Kimyasal Termodinamik Namık K. Tunalı, Baylan R. Türkmen 4-Mühendislik Termodinamiği, M. Gürü, H. Yalçın
Credit	3
Prerequisites of the Course (Attendance Requirements)	Metallurgical Thermodynamics I
Type of the Course	Theoretical
Instruction Language	Turkish
Course Objectives	On the basis of thermodynamics, to give adequate knowledge and ease of solving problems particularly for systems and chemical reactions particularly encountered in Metallurgy and Materials Engineering.
Course Learning Outcomes	Purpose is to put forward the talent of solving several problems based on Metallurgy and Materials by using the rules and laws of thermodynamics.
Instruction Methods	Lecturing face to face

Weekly Schedule	1. Week: Equilibrium constant for chemical reactions. Relation between equilibrium constant and standard free energy of the reaction. Effect of endothermic and exothermic reaction type on equilibrium constant. 2. Week: Maxwell-Boltzmann probability function. Abridge between activation energy and analysis of reaction rates. 3. Week: Effect of surrounding temperature on equilibrium constant. Problems to determine the direction of a reaction. 4. Week: Condition of equilibrium. Method of direct solution. Example problems. 5. Week Gibbs-Helmoltz equations-relation between enthalpy and free energy for a chemical reaction- related problems. 6. Week Vant Hoff Equations-temperature dependence of equilibrium constant. Derivations for temperature dependence and independence of the entalpy of a reaction. 7. Week Mid-term exam.
Weekly Schedule	8. Week Clausius-Claypeyron equation-effect of pressure on phase transformation temperature. 9. Week Introduction to solution thermodynamics: Partial molar quantities. 10. Hafta Gibbs free energy of mechanical mixing. Entropy of mixing. Mathematical derivations to prove out the rule of impuritiness. 11. Week Ideal solutions-Raoult's Law. Dilute solutions-Henrian law. Non-ideal solutions. Activity and activity coefficient. Variation of activity coefficient with temperature. 12. Week Excess functions. Vibrational entropy. Configurational entropy. Deviation from ideality. Regular solutions. Criteria for regularity. 13. Week Quasi-chemical model. Gibbs-Duhem equations. Partial molar quantities from molar quantities. Several applications of Gibbs-Duhem equations. 14. Week Binary solutions. Derivation of partial molar quantities and activity or activity coefficients by means of integral method-Trapezoidal method. Free energy-temperature diagrams for binary and multi-component phases. Tangential method. Common tangent method. Concept of Ellingham.

Teaching and Learning Methods	Haftalık teorik ders saati Ara sınav ve ara sınava hazırlık Final sınavı ve final sınavına hazırlık		
Assessment Criteria		Numbers	Total weighting (%)
	Midterm Exams	1	40
	Assignment		
	Application		
	Projects		
	Practice		
	Quiz		
	Percent of In-term Studies (%)		
	Percentage of Final Exam to Total Score (%)		60

Workload	Activity	Toplam Hafta Sayısı	Süre (Haftalık Saat)	Dönem Sonu Toplam İş Yüğü
	Weekly Theoretical Course Hours	14	3	42
	Weekly Tutorial Hours	14	0	0
	Reading Tasks	14	1	14
	Studies	14	1	14
	Material Design and Implementation	14	0	0
	Report Preparing	14	0	0
	Preparing a Presentation	14	0	0
	Presentations	14	0	0
	Midterm Exam and Preperation for Midterm	14	0.5	7
	Final Exam and Preperation for Final Exam	14	0.5	7
	Others			
	Total Workload			84
	Total Workload / 25			3,36
Course Credit (ECTS)			3	

Contribution Level Between Course Learning Outcomes and Program Outcomes	No	Program Outcomes	1	2	3	4	5
	1	Sufficient knowledge in mathematics, science and related engineering disciplines; the theoretical and practical knowledge in these areas, the ability to use in complex engineering problems.	X				
	2	The ability to identify, formulate, and solve complex engineering problems; selecting and applying appropriate analysis and modeling methods for this purpose.	X				
	3	The ability to design a complex system, process, device or product under realistic constraints and conditions to meet specific requirements; the ability to apply modern design methods for this purpose					
	4	Ability to develop, select and use modern techniques and tools necessary for analysis and solution of complex problems in engineering applications; ability to use information technologies effectively.					

	5	Ability to design experiments, conduct experiments, collect data, analyze and interpret results for examination of engineering problems or discipline-specific research topics.							
	6	The ability to work effectively in disciplinary teams.	X						
	7	The ability to work effectively in interdisciplinary teams.							
	8	Effective communication skills in Turkish oral and written communication; at least one foreign language knowledge.							
	9	Ability to write effective reports and understand written reports, to prepare design and production reports, to make effective presentations, to give clear and understandable instructions and to receive.							
	10	Awareness of the need for lifelong learning; access to knowledge, ability to follow developments in science and technology, and constant self-renewal.							
	11	Conformity to ethical principles, professional and ethical responsibility; Information on standards used in engineering applications.							
	12	Information on practices in business, such as project management, risk management and change management.							
	13	Entrepreneurship, awareness about innovation; information on sustainable development.							
	14	Information on the effects of engineering applications on health, environment and safety in universal and societal dimensions, and the problems that are reflected in the era of engineering.							
	15	Awareness of the legal consequences of engineering solutions.							
The Course's Lecturer(s) and Contact Informations		Prof. Dr. A. Tamer ÖZDEMİR, e-mail: tozdemir@gazi.edu.tr							